

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{3}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{3}$ an
an 9 fr., $\frac{1}{4}$ an
4 fr. 50 em.

Foia apare în fiecare
Sâmbătă.

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oară 12 fl., a treia
oară 10 fl.

Tot ce privește foaia,
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirei”
în
Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XVI

Blaj, 3 Februarie 1906

Numărul 5.

Invitare de abonament.

Rugăm pe On. abonenți, cari sunt încă în restanță cu abonamentul de pe anii trecuți, — să binevoiască a ni-l trimite fără amânare, pentru ca foaia să-și poată plăti datoriile sale.

Totodată rugăm pe toți, să binevoiască a-și renoui abonamentele pe anul 1906. cu prețurile de

12 Cor. pe anul întreg,

6 „ pe o jumătate de an,

3 „ pe un pătrar de an.

ADMINISTRAȚIUNEA.

Reforma școalelor medii.

Ministrul actual de instrucție a conchemat pe 29 Ianuarie o anchetă, care să-și deie părerea asupra proiectului celui nou, cu privire la uniformizarea școalelor medii. E vorba, că mulți tineri, după absolvirea școalelor reale, nu au nici talent, nici aplicare pentru a-și continua studiile la tehnică sau la alte studii, la cari îi îndreptățește absolutoriul, iară fără studiul limbilor clasice latină, și greacă, nu pot să-și aleagă altă carieră lor mai convenabilă. Ministrul voiește, că prin introducerea limbei latine în școlile reale, să curme acest inconvenient și să lasă limba greacă, franceză, engleză, italiană, geometria desămnativă și chemia în bunachibzuința susținătorilor școalelor medii, de a alege din acestea șase studii, două, pe cari sunt datori a le propune ca ordinare.

Nu am aveă nimic în contră, pentru-că pe cum să vede din proiect, studiile, ce să propun până acum în gimnaz, le lasă de-o-camdată statu quo ante, de nu s'ar fi ivit din toate părțile iară-și idea cunoscută de a suprima gimnaziile nemagiare, ba chiar și din manualele de cetit, să se elimineze tot, ce ar putea să-i inspire băiatului,

că afară de literatura română, germană, sârbă din țara ungurească, mai există unde-va vre-o atare literatură. Iată ce scrie un anumit V. (Veres Ignátz, fost timp îndelungat directorul gimnaziului de stat din Sibiu) în „Országos középiskolai tanáregyesületi közlöny”: „Proiectul de lege constatător din 12 paragrafi, ce a apărut în numărul 11. din „Közlöny“ face o astfel de impresie asupra omului, ca și când nu tot aceia-și minte l-ar fi creat, care a creat ordinațiunea cu privire la școalele popprale, altcum nu i-ar fi fost permis a trece propter bonum pacis peste punctul 7. din art. XXX. din 1883. E aproape un pătrar de secol, de când s'a introdus legea despre școalele medii, și cine ar crede, că este în interesul statului unitar național, că încă și după aceasta confesiunile în școlile medii, susținute de ele, își determină singure limba de propunere, și întru cât aceasta nu este cea magiară, sunt datoare afară de limba de propunere și de literatura, a să îngriji de propunerea limbei și literaturii magiare“ (§. 7.)

Cine nu înaintează, rămâne, zice proverbul; susținerea acestui paragraf și pe mai de parte este o adevărată stagnare, pentru-că un stat, care nu vrea să abzică de a-și validita voința sa supremă, nu poate să sufere pe teritoriul lui astfel de școale medii, în care limba magiară să propune, ca celealalte studii de rangul al doilea.

Tot așa de curios e paragraful acela, care pe sârbi îi îndrumă direct, ca să propună literatura Sârbiei, pe nemți, pe cea a mării Germanii, pe români, a României. Literatura este acel mijloc, prin care să exprime simțămintele, ideile și aspirațiunile unui popor; faptele mari ale eroilor, cântecele despre războaiele, cari s'au purtat pentru țară, pentru idealuri naționale nu să pun pe pagina ultimă. „Deutsch-

land über Alles“ este idealul germân, despre Sârbia mare, răsună cântecul Sârbilor, iar visurile iredentiștilor români, îl talmăcește Eminescu astfel:

Dela Nistru pân' la Tisa
Tot Românul plânsu-mi-s'a
Că nu mai poate străbate
De neagra străinătate.

Și tot așa mai departe. Îi frică tare, că gimnaziile confesionale cu limba de propunere nemagiară, omoară statul și ajunge la concluzia, că propunerea (să înțelege în limba magiară), a literaturii române, germane și sârbe, să se restringă la produsele din țară. Păcat, că nu i-s'a luat modesta propunere în considerare. Ce trecere ar fi avut povestile săsești din calindare și söngeraile șvabilor pe catedre!

Dară la meritul cauzei vorbind, ce cer acești domni de feliul lui V. dela gimnaziile confesionale? Să vorbească toți fluent ungurește? Pofta aceasta li-să poate împlini, poftescă la un examen de maturitate, și să facă apoi nițică comparație între cei ce absoalvă la gimnaziile confesionale, și cei ce au absolvat sub directura dlui V. Ei dar așa să vede, că în școalele medii nu le trebuie numai limbă magiară, ci în fel de spirit 48-ist.

O dle V. ai fost director sumedenii de ani la un gimnaz de stat, la care majoritatea studentimei au fost români, cred și știu, că și atunci, tot de astfel de spirit de creștere și de șovinism ți-a fost plin sufletul, după cum te arăți acuma, de ce n'ai făcut toate câte le recomanzi acuma statului? Caută numai la generația, care a eșit de sub mânilor D-sale, și spune-mi unul, care să nu fie român verde ca stejarul. Cu toate, că în ceea-ce privește literatura română, ai făcut în tocmai, după-cum propui acum ministrului, de Eminescu, Murășan, Bolintinean, Alexandri, s'au făcut

pomenire numai din cele câte-va pieze inocente, ce să traduceau. D-Ta ți-ai cercat planul ani de-a rândul, și ai ajuns la triste rezultate, cum vi acum, să-l recomanzi statului? Sau crezi, că, fie chiar prin ziduri până la noi, vei putea zdrobi unitatea culturală a unui popor?

O sancta simplicitas!

Chemarea preotului.

Chemarea preotului este a învăța pe popor legea Domnului, aceasta este un adevăr, care nici când n'a fost, nici nu poate fi tras la îndoială, și a disputa despre așa ceva este ca și când ai voi să dovedești, că este pe cer soare. Dar modul de învățare este multiplu. „Cel-ce voiește să-mi slujească mie, să-mi urmeze“ zice Domnul, iar pe Isus nu-l aflăm numai predicând în biserică, ci și afară cu toată ocaziunea binevenită învăță prin conversări și cu singuratici. Iar preotul, când le dă fidanților povețe și le spune datorințele ce le ieau asuprași prin căsătorie, învăță. Când mărturisește învăță. Când se duce la morbos și-l întărește în credință și în suportarea durerilor cu paciență, învăță. Când doi învrăjbiți vin la preot, preotul învăță. Când în afaceri private se cere sfatul preotului preotul învăță. Când pe stradă se întâlnește cu unul ori mai mulți poporeni și stă cu ei de vorbă, preotul învăță, face o sfeștanie ori alt sacramental, preotul învăță. Cu un cuvânt, toată mișcarea preotului ca păstor su-

fletesc, este învățătură pentru popor. Nici nu ar fi deplină învățătura preotului dacă s-ar mărgini numai la predicarea în biserică, căci câți sunt cari nu frecventează biserică ori din o cauză ori din alta, apoi aceștia încă nu pot fi părăsiți.

Ci după cuvintele: „mergând învățați“ numai decât urmează „botezându-i pe ei“ iar apostolul zice „Așa să ne so-otească pe noi oamenii ca pe niște chivernisători ai Tainelor“, deci precum datorința preotului e a învăța, tocmai așa e chemarea lui a îndeplini funcțiunile sacre legate de ordul lui, și un preot, care serviciul altariului și celelalte funcțiuni preoțești le îndeplinește cu pietate, mai mult folos aduce religiunii, ca unul care rostește predici pline de fraze sforăitoare, iar în colo este un „fuser“. Am cunoscut un preot, care dacă l'ai fi pus să țină cuvântări sacre, ar fi fost pentru el un chin, dar cu atâta era mai zelos și activ în viața practică de tote zilele, și în timp scurt, abia de 10 ani, în o parohie nou înființată, a știut să ridice biserică și să deschidă școală și numărul sufletelor să-l triplece.

Cei-ce sunt destoinici a ținea cuvântări sacre poporului, predice, io încă am ținut în viața mea la 500 atari predici cu deosebite ocaziuni, dar nici când n'am predicat silit, ori indispus, că am știut că atunci cuvântarea nu poate avea efectul dorit, apoi decât a cuvânta rău, mai bine să taci, dar nu toți au același dar, că este deosebire de daruri, și deosebire de servicii, și deosebire de lucruri, dar același Dumnezeu care lucrează toate în toți. Iară manifestarea Spiritului sfânt se dă unui fecărui după folos. Că unuia i-se dă „darul înțelepciunii, altuia al cunoștinței, altuia al credinței, altuia darul vindecărilor, altuia lu-

crearea minunilor, altuia profetia, altuia alegerea Spiriteilor, altuia darul limbilor. Dară toate acestea le face unul și același spirit, împărțind fiecăruia precum voiește.“ (Cătră Corinteni I. c. 12, 4—12)

Deci fiecare lucre după măsura darului ce i-s'a dat, dar nu cu înțelepciunea cuvintelor, ca să nu se zădărnicească crucea lui Hristos. Că nu în cuvinte este împărăția lui Dumnezeu, ci în putere (virtute), și cel tare să nu judece pe cel debil că Domnului stă sau cade.

Comloșul-mare, 26 Ian. 1906.

Dr. L. Luca.

O hotărîre importantă. Cetim în „Libertatea“, că alegerea de membrii în congregația comitatensă, făcută în 1904 la Dobra, a fost nimicită din partea Curiei mai ales pentru motivul, că persoane oficiale au imbiat și împărțit oamenilor ședule de alegere, prin ce s'a înfruntat asupra voinții libere a alegătorilor.

Suntem de perfect acord și noi cu foaia dela Orăștie, când își provoacă cetitorii să-și însemne bine hotărîrea aceasta a supremului for administrativ, cunoscute fiind presiunile, ce se fac cu prilejul alegerilor de tot soiul din partea tuturor organelor inferioare: notarăș. solgăbirae ș. a. să fim cu băgare de samă și să denunțăm toate mișcările de acest fel, punând la locul lor, pe toți, cari atentează asupra voinții libere a alegătorilor. Atunci ori ce amestec a domnilor printre alegători e taxat, ca agitarea și ca zădărnicierea voinții libere, la rândul lor micii căpăluși din jurul organelor administrative pot umbla printre alegători dându-le ședule de votizare și amenințându-i în fel și forme.

FEUILLETON.

Soartea poetului.

Sub pseudonimul Pribeag scria versuri un tânăr de două-zeci de ani. Versurile lui au câștigat complăcerea publicului, și să făcea cunoscut în cercuri tot mai largi.

Prin ele vorbea o individualitate cueroare. Erau esoresiunea unui suflet curat și idealist, de care stă departe ori-ce mizerie, ori-ce perversitate. Era un naturel de bărbat, gata de luptă, care știe iubi adânc, dar în aceeași măsură știe și urî. Era o inimă nobilă, în care aflau resunet toate sentimentele bune dela patimă până la delicatete. O fantazie vergină, care se ocupă numai cu natura, dragostea și libertatea. O minte de profet, care pricepe legătura dintre micile lucruri omenești și întreg universul, care observă mâna lui Dumnezeu și acolo unde altul nu vede nimic. Un bărbat adevărat, care nu numai îndeamnă pe alții la luptă, dar însuși e nrurea în șirul prim al luptătorilor.

Pribeag era un suflet mare, un suflet nobil, un ideal de bărbat, un om de caracter și peste toate, acestea un poet adevărat. Avea înse și o slăbiciune.

Era dornic de mărire. Nu râvnea după lucruri bagatele, ce le poate da recunoștința publicului. Dar fiind convins, că prin versurile sale a dat expresiune în modl cel mai artistic vecinicele sentimente omenești, doria, ca versurile sale să trăiască vecinic în memoria omenimei.

Doria să fie nemuritor.

Dorul acesta nu și-l'a desvâlit în versurile sale, dar dacă fără veste ar fi și făcut lucrul acesta, nime nu l-ar fi învinuit cu nemodestie.

În vrâstă de două-zeci și șapte ani și-a cucerit recunoștința cea mai deplină. Femeile, fetele și tinerii erau încantați de el, bărbații îl stimau. Poeții mai tineri și-l'au ales de măiestru, iar cei mai bătrâni recunosc, că au rămas mai pe jos. Ziarele și revistele scriau articlii de cei mai elogiși. Versurile lui erau socotite ca trecute deja în domeniul literaturii naționale.

Când era de trei-zeci de ani, a scris o tragedie în versuri despre cel mai mare erou național. Pieza aceasta a pricinuit adevărată revoluțiune în lumea literară și artistică. A dat direcție nouă, a adus în modă un ton nou, a schimbat gustul public. Criticii erau de părerea, că pieza aceasta formează o epocă în literatura dramatică, și publicul a cerut predarea ei în decursul mai multor săptămâni de-a rândul. Un scriitor de frunte a constatat, că tragedia lui Pribeag, care ne desvâlește întreg trecutul, și dă expresiune clasică tuturor aspirațiilor naționale, nu e pieză de rând, nu e numai o poemă, ci e o rugăciune națională.

Și dacă cineva ar fi apelat la un plebiscit, că oarecare poet modern e într'adevăr nemuritor, ori mai bine zis, care e mai îndreptățit a se crede nemuritor după moarte, abia s'ar fi aflat suflare omenească, care să nu-și fi dat votul în favorul lui Pribeag.

Abia să va fi dat caz, ca nemurirea

unui poet să fie mai verosimilă, decât alui Pribeag.

Și de fapt: Pribeag a fost nemuritor viața sa întreagă. Multimea mare nu l'a cunoscut, dar publicul ales i-a dat cinstea cuvenită și pentru versuri și pentru integritatea lui de caracter. Lanțele și cununile îl urmăreau la tot pașul. Scriitorii și artiștii l'au recunoscut de măiestru, cunoscuții i-se închinau la toate întâlnirile.

Odată era de tot aproape, să devină nemuritor în mod definitiv. În războinl de independență, Pribeag era tot în șirul prim. Într'o luptă decisivă l'a ajuns un glonț păgân, a picat jos, inimicil l'a ciungărit de moarte. L-au dus de pe câmpul de luptă aproape sfârșit, dar s'a vindecat. De ar fi murit pe câmpul de luptă, cu moartea de erou și-ar fi răscumpărat pe vecie nemurirea. Ar fi devenit legendar, ar fi fost idolul națiunii. Dar s'a întrămat. S'a întrămat și a mai trăit trei-zeci și opt de ani.

În acest șir de ani a scris multe, poate prea multe versuri. În vrâstă mai înaintată filsofa despre infinit, în versuri câte-odată chiar admirabile. Publicul i-a primit cu bucurie și versurile acestea, nu i-a depegat nemurirea, până a trăit.

Bine a făcut publicul, căci viața și altfel nu i-a dat altceva decât nemurirea. Pribeag era om cu ambiție. N'a primit în cinste nici bani, nici funcțiuni publice. Elemozină nu i-a trebuit nici când. N'a vrut să-și umilească crățenia sufletului, n'a vrut să facă lucruri nevrednice de un nemuritor. Pânea de toate zilele și-a câștigat-o cu muncă cinstită. Dar cum munca cinstită de multe ori nu-ți dă bucatura necesară,

CORESPONDINȚE.

Scrisoare din Viena.

— dela corespondentul nostru. —

Viena la 29 Ian. 1906.

Unul dintre lucrurile mai de frunte, ce preocupă azi pe oamenii de aici, e cazul episcopului Stadler, din Bosnia. Înainte de aceasta cu vre-o 5 luni se însușea episcopului un mohamedan inteligent, exprimându-și dorința să fie botezat, căci din studiile lui a ajuns la convingerea, că religionea adevărată e cea catolică. Episcopul Stadler l'a examinat pe respectivul, că oare ce motive îl îndeamnă, să se facă catolic, și după ce a cunoscut intențiunile lui bune, i-a atras atențiunea asupra împrejurării, că el va fi foarte maltratată de mohamedani, de va face pașul acesta, și i-a zis să judece bine lucrul. Într'aceea mohamedanul l'a tot rugat pe episcop, să permită unui preot catolic să-l instrueze și să-l boteze. Stadler văzând, că mohamedanul e firm decis, să se facă catolic, l'a incredințat pe secretariul său cu instrucțiunea și cu botezul mohamedanului. — După legile politice vigente, în Bosnia nu e iertat să fie botezați mohamedanii; dar de fapt au fost mai mulți botezați, fără să se mai fi gândit cineva la tragerea în judecată a preotului botezător. Cazul acesta însă n'a trecut ca celelalte; înainte de aceasta cu 10 zile a fost judecat episcopul Stadler (pentru că a miruit pe noul botezat) la o pedeapsă în bani (500 cor.) — Episcopul a declarat, că nu se supune pedepsei, căci legea, pe baza căreia e judecat, să opune legii divine, și nu e recunoscută de Roma, din contră, după scrisoarea Papei, preoții au să observe contrariul

legei. — Ce va fi, încă nu știm. Stadler primește zi de zi scrisori și telegrame de aderință dela episcopi, deputați, și alți oameni însemnați. Catolicii din Boznia și Hertegovina fac un memorandum către Sultnul, ca să-i apere în contra administrației austro-ungare. Vremi! — (O telegramă de azi spune, că nou botezatul a fugit în America să scape de șicanele mohamedanilor.)

Vremurile acestea îmi amintesc anii de episcopie a repausatului episcop din Linz, Francisc Iosif Rudigier, fostul spiritual al metropolitului Vancea, în institutul pentru creșterea sublimioră a clerului din Viena (Augustineum). În 25 Maiu 1868 se făcuse legile civile austriace despre căsătorie în cari se aflau mai mulți paragrafi, ce taie în drepturile celea mai sante ale bisericei. Prin circulariul de 8 Septemvrie al aceluiaș an spune episcopul Rudigier preoților și poporului său, că n'are să observe legile acestea, căci se opun dreptului dumnezeesc, care e peste toate drepturile. Urmarea a fost, că Rudigier a fost dat în judecată, și — conziderând circumstanțele atenuante — a fost judecat la 14 zile temniță ordinară și la purtarea speselor de proces. El a declarat, că nu recunoaște competența tribunalului, căci pe baza concordatului pe episcopi îi judecă Papa în înțelegere cu Împăratul, — deci el nu se va duce în temniță, până nu-l vor duce jandarmii cu forța. — Dar ce se întâmplă? Sentința s'a adus în 12 Iulie 1869 la 9 oare sara, și în 13 și sosește deja în Linz telegrama de agrățiare a Majestății Sale, deși Rudigier n'a cerut-o.

Acesta a fost preot în toată puterea cuvântului, un adevărat prototip de preot, profesor și episcop. Viața lui a fost o luptă pentru interesele bisericei, unde interesele proprii totdeauna suferă daună. — Biografia

i-a scris-o Meindl (în 2 tomuri, la 1800 de pagini). E vrednică să o citească ori cine, care vrea să știe cum are să lupte un preot ori un episcop pentru drepturile bisericei.

Un alt distins episcop din Austria, care e un al doilea Rudigier, e episcopul Nagl din Triest, care înainte de aceasta cu două zile fu numit de consilier intim. Austriacii se uită cu drag la el, căci lucră foarte mult și cuminte.

La revedere!

Iob.

DIN AMERICA.

În nr. 2 din „Românul“ fratelui Lucaciu, cetim următoarea informație interesantă:

Din darul lui Dumnezeu s'a făcut un pas înainte. Preotul Român așteptat cu dor, chiar din partea străinilor de neamul nostru, are cele mai mari părtiniri. În 14 Decemvrie pâr. Lucaciu a fost chemat la palatul episcopesc, ca din partea Monsignorului Ignatie Hostmann să i-să aducă la cunoștință, că pentru comunitatea română de sub conducerea Sfântei Sale, s'a diașus cumpărarea unui loc necesar pentru zidirea bisericei și a locuinței preoțești.

Terenul e în Gordon are și sunt două parcele, frontul 80 pași, lungimea 155 pași. Acest loc a costat 1800 dolari, cam 8000 coroane. Este o sumă aproape de necrezut! Și această sumă este redusă. Terenul îl avem cu preț favorabil din conziderare, că e merit pentru biserică. Cât mai curând să vor face pași de lipsă, pentru a se putea începe zidirea edificiilor adecă: a bisericei, a casei parohiale, cari au să coste cel puțin

nu odată s'a întâmplat, că apoteozatul poet ducea lipsă.

Moartea l-a mântuit și de acest ultim năcaz. Națiunea recunoșcătoare i-a făcut o înmormântare splendidă. La înmormântul poetului șapte oratori vestiți s'au întrecut unul pe altul spunându-i neperitoarele lui merite. Toate auctoritățile publice au fost reprezentate, și cei, cari au văzut convoiul, au fost siliți să recunoască, că ceva mai grandios, nu se poate vedea nici pe bină.

Dar după înmormântare nemurirea lui Pribeag a primit o lovitură sdrăvănă. La început oamenii mai vorbiau de el, dar nu atât despre operele lui, cât mai vartos deapre viața lui privată. Poetul adecă în anii ultimi ai vieții a făcut un paș greșit. S'a însurat, luându-și de nevastă o fată de opt-spre-zece ani. Tinera nevastă în scurtă vreme s'a săturat de căsăicia în dânsul, și l'a părăsit. Cu credință ori necredință, nu se știe până în ziua de azi.

Publicul doritor de mici picanterii discută cu mult foc nenorocirea poetului, făcând de vină, când pe unul, când pe celalalt. A mărit interesul publicului și faptul, că tinăra văduvă îndată după moartea poetului s'a refuzat pretinzându-și drepturile cuvenite unei văduve. Discuțiile au durat câteva luni, dar tot lucrul a avut numai caracter academic, căci operele poetului au rămas neceritate, și cu atât mai vartos necumpărate.

Când publicul s'a urtt de micile picanterii domoicite, nemurirea lui Pribeag scădea cu pași giganti. Apar poeți noi. Se ridică alți scriitori, cari ating coarde nouă. Dramaturgi noi scriu lucruri nouă. Ajunge la modă alt spirit, alt curent. Pribeag era

cetit din ce în ce de mai puțină lume. Cu toate acestea nemurirea lui se părea asigurată.

Cât-va timp s'a vorbit, că cinstea națională ar aduce cu sine, ca memoria celui mai însemnat poet să fie eternizată prin o statuă. Dar inițiatorii mișcării s'au ostenit cu pregătirile și cu discuțiile infinite, afacerea statuei s'a luat dela ordinea zilei. Între acestea s'a întâmpiat ceva memorabil. Proprietarul restaurantului, unde mănăcase Pribeag multe decenii, și a comandat chipul poetului în mărime naturală, și l-a atârnat pe un perete al restaurantului, în semn de recunoștință pentru cinstea, ce i-a făcut în viață.

După zece ani, pe poet l-au îngropat de a doua oară. L-au introdus în manualele de școală.

Gnvernul adecă și-a ținut de datorință patriotică a dispune, ca de aci înainte tinerea școlară să fie obligată a ceti și operele poetului Pribeag.

Prin dispușețiunea aceasta pruncii de școală au fost siliți să știe că între urgișii poeți de până acum a mai ajuns unul botezat Pribeag de care încă vor avia să se teamă ca și de celalalt. De altă parte publicul mare a socotit pe poetul acesta de trecut deja în domeniul istoriei. A devenit classic, deci nu mai este interesant. De aci încolo cărțile lui Pribeag nu le-a mai cumpărat nime, nici nu li-a mai cetit nime.

La douăzeci de ani după acestea abia s'a aflat un om, care să știe zece versuri de a poetului. După trei-zece de ani din toată poezia lui Pribeag au rămas două șire, poate cele mai frumoase, dar luate în

sens fals și fără a se mai ști însă și poezia, respective autorul acesteia.

Din toată nemurirea lui Pribeag, i-a rămas chipul din restaurantul „La Brusture“.

După câți-va ani proprietarul restaurantului fiind bătrân, s'a retras în viața privată. Restaurantul ajunge în mâni străine. La o reparare a aceluia chipul poetului e luat de pe perete și a uncat într'o cămară, prin care faptă, nemurirea lui Pribeag a fost definitiv luată dela ordinea zilei.

»Din codru rupi o rămurea,
Ce-i pasă codrului de ea:
Ce-i pasă unei lumi futregi
De moartea mea le

pută zice și Pribeag ș. cu el tot natul.

A. Z.

A apărut:

LITURGIERIUL

Prețul unui ex. pe hârtie „prima“

crudo	6 cor.
legat	9 „
Pe hârtie velină consistentă:	
crudo	5 cor.
legat	8 „

3000 dolari, cam 15.000 coroane. Suma aceasta e prea mare și poporul nostru nu ar fi în stare a o plăti, de aceea Iil. Sa Episcopul preagrățios va dispune, ca în toate bisericile din oraș în anumite duminici să se facă colecte.

Faptele aceste vorbesc de sine, și noi trebuie să fim cu cea mai mare recunoștință față de păstorul sufletesc binevoitor. E străin de neamul nostru, totuși ne iubesc ca fiii săi.

De aceea Românii să nu fie nerecunoscători, și să nu se retragă dela micile jertfe, cari să recer pentru susținerea bisericii. Iar acei Români, pe cari inima îi trage a face lucruri bune, și voiesc a ajuta biserica lui Dumnezeu, să nu le fie greu a oferi din banșorii lor ceva și pentru sf. biserică din Cleveland. Să trimată fește-care cât să va îndura la adresa pâr. Lucaci, și despre toate să va da socoteală.

REVISTE.

Budapesta. În 31. 1. trecută s'a formulat răspunsul, ce l-au dat capii coaliției la recercarea Monarhului de a lua ei frânele guvernării. Avizul Majestății Sale a fost adus de Andrassy, care a fost primit în audiență la Majestatea Sa. Conținutul avizului nu să știe cu siguranță — tot asemenea nu se știe nici răspunsul, ce l-a dat coaliția. Să spune însă pe șoptite, că avizul Majestății Sale să poate primi numai în formă — după conținut însă coaliția nu-l poate primi nici la un caz. În răspunsul dat, coaliția cere *concesiuni*, formulându-și propoziții mai moderate. E întrebarea însă, că Majestatea Sa va da, ceea-ce cer ei. De aci atârână pacea.

Că coaliția a pierdut din focul însuflețirii și cererilor, să poate observa și din ieșirea din partid alui Ugron, care nu a fost satisfăcut de loc cu răspunsul, ce s'a hotărât să-l deie Majestății Sale. Prea mult i-s'a părut lui Ugron, că concede coaliția — așa că să aud voci de „tradare de patrie“ o vorbă de altcum devenită banală. Să semnează că vor mai eși din partid vre-o 40 deputați, cari față de împăcarea eventuală, ce-o vrea coaliția cu Kossuth în frunte, vreau să facă din nou obstrucție și gălăgie.

Neînțelegerea în privința vămilelor, care a izbuclit între împărăția noastră și între Sârbia, din pricină, că Sârbia s'a unit cu Bulgaria, prin care unire ministerul de externe austro-ungar a văzut primejdute interesele împărăției noastre — mai ține încă, și nu sunt semne, că va putea fi înlăturată în grabă. Închiderea graniței, atât pentru export cât și import, este contrară învoielii, ce o avem cu Sârbia, și care e valabilă până la 1 Martie.

Față cu aceste măsuri ale Austro-Ungariei, ministrul finanțelor

Sârbiei a declarat, că ori care ar fi purtarea Austro-Ungariei, Sârbia nu va înceta să observe contractul cu Austria, care este în vigoare până la 1 Martie.

Dar la vămile dela graniță, se vor aplica în mod riguros toate măsurile de control față de mărfurile venite din Austro-Ungaria.

Sârbia a retras comănde de făcute în Austro-Ungaria.

Danemarca. Luni după amiază înainte de oarele 4. a murit în Copenhaga regele Danemarcei Christian IX. în etate de 88 ani.

Christian IX. a ajuns la tron prin legăturile soției sale, care a fost prințesa Luiza de Hessen, nepoată a regelui Christian VII. din Danemarca. Tronul ar fi fost să-l moștenească soția-sa, care însă, cu învoirea dietei Danemarcei a abzis în favorul bărbatului ei.

Christian IX. era numit și so-crul Europei. George, regele Greciei, este fiul al doilea, născut al repausatului Christian IX. Alexandra, regina Engliterei este fca lui, de asemenea (Dagmar Maria Feodorowna) văduva lui Alexandru al III-lea, fost țar al Rusiei. Iar regele nou al Norvegiei, Hakon VII. este nepotul său și fiul al doilea, născut al lui Frederic VIII. care, moștenește tronul Danemarcei. Noul rege Frederic VIII. este acum de 63 ani, iar fiul său întâi născut, moștenitorul de tron Christian, este și el de 36 ani.

Moartea regelui Christian IX. a venit pe neașteptate.

Pe tron îi urmează fiul său Frederic VIII.

Balul reuniunii femeilor române din Blaj.

Ceea-ce Sibienui au început azi-vară cu prilejul serbărilor Asociațiunii, aceea au desăvârșit-o Blăjenii la balul reuniunii femeilor. într'un chip nu se poate mai demn.

Tabloul de un pitoresc admirabil, cum numai în vis ți-ai fi putut închipui, deștepta în suflete sentimente de cea mai curată măreție și o pace sfântă ți-se așeza în inima sbuciumată de miseriile zilnice, când vedeai porturile naționale românești din așa de feliurite ținuturi, împodobind pe damele noastre, cari le purtau cu mândrie.

Îmi țin de datorință să însămăn pe toate damele, cari s'au prezentat în minunatul costum național:

Daș Virginia Precup, Năsăud, Valeria Rades, Craiova, Ignat, Târnava-mică, Otilia Dr. Negruț, Năsăud, Maria Suci, România Elena Prie, Săliște, Valeria Domșa, Ouaș, Livia Domșa, Oravița, Lucretia Domșa, Moldova, Maior, Șoroștin, Câmpie. — apoi D-soarele: Valeria Uilăcan, România, Leontina Măcelar și Valerica Albu, Săliște, Răfă Solomon, România, Eliza Rozsnyoi, România, Săbăduș, Târnava-mică, Melania Brăndușan, Săliște, Lucia Murășan, Româ-

nia, Cornelia și Eugenia Maior, Murăș, Otilia Câmpean, Someș Silvia Negruț, Săliște, Silvia Dregheci, Eugenia și Cornelia Deac, România, Aurelia Bătăcui și Leni Muntean, Săliște, Mărioara Vlăssa, Târnava-mică, Silvia Nestor, Săliște, Tulia Domșa, Pintic, Veturia și Hortenzia Groze, și Silvia Ungurean, Săliște, Livia Pop, România, Lucia Viciu, București, Lucretia Viciu, Focșani, Cornelia Lat Târnava-mare.

Tot costume naționale au purtat cu multă fală și domnii: Dr. Romul Boilă, Murăș Emil Breda, Bistrița, Dr. Eugen Solomon, Săliște Gavril Precup, Năsăud, Dr. Ales. Pop și Dr. Iuliu Maniu, Râmnicu Vâlcea, Emil F. Negruț, Murăș.

În astfel de bal, cu strălucite podobe, cu fețe vesele de românețe, cu ochi fermecători, petrecerea a durat cu multă voie bună până târziu în zori.

Dorim imitatori cât de mulți!

Rap.

Nr. 2—1906.
soc. mes.

CONVOCATOR.

Domnii membrii ai Societății meseriasilor din Blaj, în virtutea § 16 din statute sunt invitați ca tot onorul la a

III-a adunare generală ordinară

care se va ținea Duminică în 11 Februarie 1906 la 3 oare d. a. în localul Casinei române din loc, cu următorul

PROGRAM:

1. Deschiderea adunării.
2. Raport general despre activitatea societății în decursul anului 1905.
3. Raportul casarului și proiectul de buget pe 1906.
4. Alegerea alor două comisiuni: a) pentru cenzurarea raportului general, b) pentru cenzurarea rațiunilor și a proiectului de buget pe anul 1906.
5. Alegerea alor 2 membri pentru verificarea procesului verbal.
6. Eventuale propuneri.

Blaj din ședința comitetului ținută la 23 Ianuarie 1906.

G. Precup,
prezident.

A. Gruța,
secretar.

Cărți postale ilustrate,

cu vederi din Blaj.

Bucata 6 fileri. — Suta 5 cor. franco.

Noutăți.

Întru mărirea lui Dumnezeu. Pe sâmba bisericii gr.-cat. din Craifalău-de-Câmpie, au binevoit a dona On. Doamnă Iuliana Mateiu născ. Chețian, preoteasă văduvă locuitoare în Ercea, un rând de otajdii bis. în preț de 90 cor., tinerii Vereș Vasile și Ioan din Craifalău, niște lumini în preț de 14 cor. și Chiorean Vasile și lui Pavel, tot din Craifalău, un Euclogiu în preț de 7 cor. 60 fil. Pentru care binefacere li-se aduce sincere mulțămiri și pe această cale, dorindu-le ca bunul Dumnezeu să le răsplătească din darurile sale cereșii Craifalău în 22 Ianuar 1906. — *Demetriu Căliman*, paroh gr.-cat.

— Spectatul Domn Ioan Ungur, notar cercuat în Marca, serbându-și ziua sa onomastică în 19 crt. ziua botezului Domnului, dimoreună cu spectata D-sale soție Victoria Schiil, au donat pe sâmba sîntei biserici din Marca, doi prapori de o frumuseță strălucită, cari s'au sfințit cu ocaziunea procesiunii la sfințirea apei. Acești prapori au costat dimpreună cu crucile și rudele frumos lustruite 120 cor. Priu aceasta jertfa a usă bisericii, numitul Domn și Doamnă, cari și până aci au pârțint biserica noastră, au intrat între binefăcătorii publici a bisericii. Această faptă nobilă bunul Dumnezeu să li-o scrie în cartea vieții și să le daruiască multe zile fericite la mulți fericți ani! Așisderea Ioan Purcariu, a Gavrilii, poporean fruntaș din Marca, a donat sîntei biserici un rând de vestminte negre bisericesti în preț de 48 cor. În numele comunității bisericesti din Marca, marimoșilor donatori li-se aduce prin aceasta mulțămire publică. Marca, în 23 Ianuarie 1906. — *Ioan Popiliu*, reot gr.-cat.

Din Arhidieceză. Până la 15 crt. e deschis concurs pentru completarea stațiunii învățătoresci din *Noul român*, în Vicariat. Salar 300 cor. din repartite, enartur și grădina. — Tot până atunci e de ocupat parohia *Hodis* (tr. Morla) venitul congrual cor. 357 76, parohia *Silvașul-român* (tractul Murăș-Uioar), venitul congrual cor. 358 08, parohia *Sântă-Măria* (tr. Bua), venitul congrual 248 78 cor. — Păua la 28 crt. se eserie concurs la o pensie de 300 cor. din fundatiunea mitropolitului Alesandru Șterea Șulțiu. Pot concurge văduve preotese rămase în stare miseră.

Știri personale. Dl *Ioan Lazarici*, profesor de limba română la preparandia din Deva a trecut la penzie, după un serviciu de 34 ani.

— *Ioan F. Negruțiu*, inginer la căile ferate în Kapósvár, a fost numit inginer arhidiecezan.

Bolnavi greu e și regele Eduard al Anglier, suferind de astma, și primatele Vaszary, a cărui stare sanitară exprimă serioase îngrijiri.

„Musa Română“. Nrul prim a Revistei muzicale „Musa Română“ va apare la finea lui Ianuarie st. v. cu următorul conținut muzical: 1. Marșul „O idee“ compus din cântecele „Calugarul“ și „Adio la Carpați“. 2. Uvertura la balada „Ereulean“. 3. Jocuri din Banat. 4. Pricasua cea sf. Pașii „Cu trunul“, pentru cor bărbătesc. 5. Romantă din opereta „Scara Mătei“.

„Luceafărul“. Nrul 2. din această eselență și elegantă revistă cuprinde minunate icoane de ale pictorului Smigelschi, cari fac podoaba catedralei din Sibiu: Agerii, Arhangeli și stăpâniile. Evang. Luca și Marcu, iar ca supliment foarte artistic: Isus Hristos Pantocratorul. Apoi bucăți literare de Goga, Agârbiceanu, Sandu-Aldea ș. a. O adevărată podoabă pentru ori-ce casă românească e această revistă.

Dela espositia din București. Dl Kiriak, canoseciul dirigent al corului Carmen din București, a fost însărcinat de ministrul cultelor din România, să organizeze un concert în stil mare, cu prilejul espositii, la care vor fi invitate să colaboreze toate corurile românești din țările locuite de români.

Convocare. Adunarea generală a Reuniunii Pomierilor voluntari din Blaj se convoacă pe ziua de 18 crt. la oarele 2 d. p. în edificiul preparandiei. — *Comanda.*

Dela societatea meseriașilor. Seria serateelor meseriașilor, intrupte din cauza altor petreceri, să va reincepe Duminică în 4 Februar. Va ceni dl profesor Alesandru Ciura, va declamă Ioan Ienășel, sodal friser. Inceputul la 5 oare seara. Prețul intrării 10 fileri.

Petreceri. Reuniunea femeilor rom. din Abrud Abrudsat și jur. invită la *petrecerea cu dans costumată* (costume românești honorate), ce o va aranja Joi în 8 Faur n. 1906. în sala hotelului „Detunata“ din Abrud. Venitul e al Reuniunii femeilor române din Abrud. Abrud-sat și jur. În panză să aranjază o șezătoare populară.

— Universtarii români din Ciuj invită la *petrecerea cu dans*, ce se va aranja în sala dela „Hotel Central“. în 17 Febr. n. 1906. Venitul curat e destinat pentru casina română din loc.

— Reuniunea română de cântări „Hilaria“ din Oradea-Mare invită la *concertul urmat de dans*, ce-i va aranja Joi la 22 Februarie 1906 cu concursul binevoitor a doamnei Gizela Popescu și a dnoșoarelor Nora Kiss, Eugenia Fășie, Lucia Popu, Helena Surlea, Valeria Venter și Valeria Baba, în sala mare dela „Arboreie verde“. Venitul curat este destinat pentru augmentarea fondului reuniunii și a mesei studenților. În panză să va juca călușerul și bătuta.

Mulțămire. Tuturor prietinelor și canoseciilor, cari prin condolențele lor, au încercat să ne aline durerea, cauzată prin pierderea atât de timpurie și neașteptată a iubitei și neuitatei noastre fice *Gabriela*, pe această cale le exprimăm cele mai sincere mulțămiri. — *Romul Marchiș*, paroh gr.-cat. în Tămăia și soția sa *Elisabeta Sarkadi*.

— Toți aceia, cari din incidentul morții preainbitului nostru soț, tata... *Gregoriu Ordace*, în persoană ori prin scrisori de condonanță, ni-au alinat durerea, li rugăm să primească pe calea aceasta sincerile noastre mulțămiri. Blaj, la 31 Ian. 1906. — *Intristata familie.*

Dare de samă și mulțămire publică. Cu prețul banului aranjat la 20 Ian. crt. de Reuniunea pompierilor voluntari din Blaj, au intrat cor. 346 — s'au cheltuit cor. 98 20. Venitul curat a fost de cor. 247 80. Au solvit peste prețul de intrare, ori au plătit fără a lua parte la bal Dni: Dr. Daniil Szabo, adv. 7 cor. David Radeș 4 cor. Hegedüs L. 2 cor. Nagy Károly 10 cor. Anton Pop. 2 cor. Dr. Ales. Pop 2 cor. Flavin C. Domșa 1 cor. Dr. Romul Boilă 3 cor. Friedmann 1 cor. Iuliu Pop 1 cor. Nic. Gruia 2 cor. Ilie Mircea 2 cor. Henrich Mendt 7 cor. Ungar Gyula 2 cor. Simoffy Alajos 4 cor. Ioan F. Negruț 6 cor. Emil Viassa 2 cor. Nattali Vilmos 2 cor. Sántzer I. 2 cor. Vas. Suciu 1 cor. Schaffend Oswald 3 cor. Dr. Eug. Solomon 3 cor. Simeon Muntean 3 cor. Gustav Schneider 2 cor. — Comanda pompierilor exprimă generoșilor contribuenți sincere mulțămiri. Blaj, 1 Faur n. 1906. — Casariul: *Aurel C. Domșa*.

— La producția teatrală, aranjată de tinerimea română gr.-cat. din Zorlentul-mare, în 20 Ianuarie 1906, au binevoit a suprasolvi următorii domni: Emil Tanádi, forestier în Prebul 4 cor., Dr. Petru Mladin, medic cerc. 1 cor. 60 fil., Grigorie Pocean,

notar cerc., 2 cor., Boros István, sergent de gendarmi 5 cor., Kaszás Pál, respicient finanț. 2 cor. 80 fil., Petru Balu, preot în Zorlentul-mic 1 cor. 60 fil., Augustin Sandru, învățător în Zgribesti 80 fil., Lucretia Popa 2 cor., Iuliana Popa 1 cor., Nicolae Ciucună epitrop 1 cor. 60 fil., Iulian Goia, epitrop 1 cor., C. Fischer 60 fil., Ioan Popăilă 80 fil., Constanțiu Novac, învățător 40 fil., Jakab István 1 cor. 20 fil., Adam Kohut 40 fil., Ioan Friedrich 40 fil., Ioan Brazda 20 fil., N. N. 1 cor., Petru Bălaci 40 fil., W. Stern 80 fil., E. Stern 80 fil., Nicolau Vogel 1 cor. 40 fil., Firu Groza 40 fil., Danilă Mezin 40 fil., Dimitrie Drilea 40 fil., Dimitrie Romănu 40 fil., Pap János 80 fil., Schön Fr. 80 fil., Füllinger Lajos 20 fil. Suprasolvirile și încassarile au fost 166 cor. din care subtrăgându-se speșele de 66 cor., rezultă un venit curat de 100 cor. care sumă e destinată pe sâmba bisericii. În numele comitetului aranjator și pe această cale aduc mulțămiri tuturor, cari au binevoit a suprasolvi. Zorlentul-mare, la 24 Ianuarie 1906. — *Ioșij Popa*, preot gr.-cat.

Oroloage de aur și argint și tot soiul de obiecte din aceste metale se pot afla și cumpăra cu toată încrederea dela firma IULIUS ERŐS din SIBIU, care atât în esecutarea serviciului, cât și a prețului meriță toată considerarea. De ce să umblăm după lucruri rele pe airea, când celea bune le aflăm la noi acasă?

Necrolog † *Gabriela Marchiș*, fice preotului din Tămăia Romul Marchiș după grele, dar scurte suferințe, provăzută cu Ss. Sacramente ale muribunzilor, în frageda sa etate de 16 ani și-a dat blândul și nevinovatul său suflet în mâinile Creatorului, în 19 crt.

Odihnească în pace!

Posta redacțiunii.

A. O. în B. Într'adevăr nu pricepem nici noi, cum de „Telegraful Român“ din Sibiu, care are „corespondentul“ său stabil în București, n'a fost informat despre succesul, pe care piesele musicale ale profesorului nostru Iacob Murășanu, Pau avut în preajma săbătorilor, în marele concert dat de Kiriak. Poate a fost bolnav....

Numai la Căminul

unde copiii sunt sănătoși și viguroși domnește noroc deplin la vatra casnică. Mijlocul cel mai bun, pentru conservarea sănătății copiilor, este Emulsiunea lui Scott, emulsiunea din cea mai bună untură de pește medicinală din Norvegia amestecată cu Hippophosphiti de var și natron. Unde se folosește Emulsiunea lui Scott, copiii nu sunt debili, bolnăvicioși sau rămași îndărât în dezvoltarea lor.

Toți copiii o iau bucuros, căci emulsiunea lui Scott are gust dulce și plăcut, și este ușor de mistuit și pentru stomachul copilului slăbit. Pescarul cu batogul cel mare e-te semnul de garanție al procedurii veritabile a lui Scott.

Să poate afla în ori-ce apotecă. Trimițându-se 75 fileri, și provocându-se la „Unirea“, primește fie-care franco o sticlă de mustră dela Dr. BUDAI EMIL, farmacia orașului BUDAPEST, IV., Váci-utca 34/50.

Prețul unei sticle originale costă 2 cor. 50 fil.

(5) 2-2

AVIZ

Să vinde din mână liberă în Veza o casă cu 3 chilli și o culină de vară cu toate superedificatele.

Doi culegători

români, află aplicație numai decât în Tipografia Seminarială din Blaj.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Hipnotismul.

(Continuare).

Alții apoi explică fenomenele acestea spunându-ne că în hipnoză simțurile se concentrează la un loc, pe cum au fost ele concentrate în embrion. De tagma acestora se ține: *Campili Clausius, Büchner* și alții. Cei dintâi ni-au fost degradat la rangul de animale foarte de jos; aceștia ne confundă cu embrionul. La explicarea aceasta nu zic nimica. Ea e prea absurdă; și pe lângă aceea ar dovedi prea mult. Pentrucă atunci omul ar putea să isprăvească toate lucrările, nu numai cele sensitive, ci și cele intelective, de ex. cu mâna, pentrucă în embrion toate simțurile au fost concentrate la un loc, și pe lângă aceea acolo se mai aflau și facultățile omului raționale, cum zic materialistii aceștia.

b) *Vederea clară sensitivă.* Sub aceasta se înțelege vederea lucrurilor prin corpuri netransparente. Aceasta încă s'ar părea că nu se poate admite ca fenomen natural.

α) Pentrucă, pe cum am mai zis, ca să putem vedea un corp oarecare, e de lipsă ca punctele luminate să formeze pe retină imaginea lui. Așa ne învățau până acuma științele naturale. Prin corpurile netransparente însă, lumina nu poate străbate; prin urmare nu se poate forma pe retina ochiului nostru imaginea corpului coperit de corpul neștrăvăzător.

β) Pentrucă nu se poate admite explicarea hipnotiștilor materialisti, și în special a lui Cesare Lombroso. După părerea lor, în corpurile netransparente încă sunt pori, și prin porii aceștia încă trec raze de lumină. — Toate acestea le admitem și noi. — Dară negăm că lumina aceea ar fi suficientă ca omul să vadă. Pentrucă la vedere nu se recere ori ce lumină, ci lumină *proporționată* cu ochiul omenesc, carea lipsește în cazul nostru. — Adaug ei, ce e drept, că facultățile omului sensitive, în hipnoză, sunt de tot sensibile. Așa să fie, zicem noi. Dar ele ar trebui să fie *infinit de sensibile*, ca să poată fi alterate de o iritațiune infinit de mică. Sensibilitatea aceea infinită însă, ei n'au dovedit-o. Prin urmare, până nu vor dovedi-o, nu va fi *proporție deplină* între ochiul omenesc și între lumina, ce străbate prin porii corpului netransparent.

Alții apoi recurg la razele x ale lui Röntgen, ca cu ajutorul acestora să explice vederea prin corpurile netransparente. Dar acestea încă nu le ajută. Pentrucă cei ce văd prin corpurile netransparente nu se folosesc de razele lui Röntgen. Și pe lângă aceea, chiar și dacă s'ar folosi de ele, încă tot n'ar putea să vadă prin corpurile neștrăvăzătoare. Pentrucă razele acelea, — cari străbat prin anumite corpuri, de ex. prin lemn, etc., și nu străbat prin altele, de ex. prin metale, — nu ne prezintă corpurile, prin cari nu străbat, cum sunt ele în sine, ci numai în umbră. Din umbra corpului însă nu putem cunoaște corpul cu deamăruntul, pe cum făcea de ex. Emma Zanardelli, carea spunea obiectele cu deamăruntul.

c) *Efectul medicinelor din depărtare.* Acestea încă s'ar părea, că nu se pot admite ca fenomene curat naturale.

α) Pentrucă pe cum ne spune fizica, cauzele fizice nu pot lucra, dacă nu sunt aplicate. Aci din contră ar lucra, nu numai fără să fie aplicate, ci și fără să fie măcar cunoscute.

β) Nu se poate apoi admite nici explicarea hipnotiștilor materialisti, ca și când ele și-ar avea efectul lor prin porii vaselor, în cari sunt închise. Pentrucă la producerea unui efect nu e de ajuns ori ce influx al cauzei, ci se recere o influință proporționată cu efectul. Și astfel, la înveninări și la vindecări, nu e suficientă ori ce infuziune a veninului ori a medicinei asupra organismului, ci se recere o influință corăspunzătoare cu organismul și cu înveninarea, ori cu însănătoșarea. De altcum în contra explicării acesteia vorbește și faptul, că farmaciștii nu se înveninează și nu se vindecă, cu toate că petrec tot între veninuri și medicime.

2. Fenomenele hipnotice superioare nu se pot explica pe cale naturală din *lipsa totală de proporție* dintre cauză și efect. — De acestea se țin:

a) *Fenomenele telepatice, sau vederea de lucruri și persoane din locuri depărtate.* Acestea nu se pot explica pe cale naturală.

α) Căci pe cum ne spune fizica, omul nu poate vedea la ori ce distanță, pentrucă însuși aerul formează dela un loc în color un strat neștrăvăzător, iar obiectele cu cât sunt mai departe, cu atât ni se par mai mici, așa că la o distanță mare obiectele mai mici se pot considera ca nimica. La acestea să se mai adaugă și faptul, că între hipnotizat și obiectul văzut de el, sunt o mulțime de lucruri netransparente, cari împedecă vederea. Astfel a fost cazul Ellei Salomon. Ea nu numai că a trebuit să vadă din Tuzsér un bolnav, care zăcea în Vârșet, ci în acelaș timp privirea ei a trebuit să străbată prin toate dealurile, pădurile, orașele și satele, cari sunt între acele două locuri, și prin pereții tuturor caselor din Vârșet, cari erau în calea căsii lui Neukom. ¹⁾

β) Pentrucă nu se poate admite explicarea dată de unii hipnotiști. Explicarea aceasta constă în ipoteza duplicării ori împărțirii sufletului, ca și când sufletul omenesc s'ar duplica așa, că unul ar rămânea în hipnotizat, iar celalalt ar vagabunda prin locurile, pe unde i-a dispus hipnotizătorul; ori că mintea omenescă ar eși din trup, apoi ar vagabunda pe unde i-a comandat hipnotizătorul, și în fine s'ar întoarce înapoi, ca să spună cele văzute. Explicarea aceasta, zic, nu se poate admite, pentrucă omul are numai un suflet, și mintea omului, carea este o facultate a sufletului, nu se poate separa de voință, și de puterile inferioare (cea vegetativă și cea sensitivă) ale sufletului. Pentrucă sufletul omenesc nu este compus din mai multe părți.

γ) *Manifestarea anumitor idei și cunoștințe, pe cari mai înainte hipnotizatul nu le-a avut și nici nu le-a auzit vreodată în viață.* Aceasta încă nu se poate explica pe cale naturală pentrucă lipsește de tot proporția dintre cauză (hipnoză) și efect (vorbirea în limbi streine; cunoașterea morburilor, a terminilor tehnici medicali și a medicinilor corăspunzătoare: cunoașterea anumitor arte mai înainte necunoscute, etc.) Căci hipnoza în puterea sa numai atâtă ar putea face, ca pe timpul, când unele facultăți ale omului sunt legate, celelalte să lucreze mai intensiv, cum se întâmplă și în somnul natural. Dar aceea, ca omul să știe lucruri, mai înainte neștiute, hipnoza nu o poate face, pentrucă nime nu poate da ce nu are. Așadară după ce cunoștințele acestea nu sunt nici dela hipnoză, nici dela hipnotizator, și nici dela hipnotizat; prin urmare ele nu se pot explica pe cale naturală, ca efecte de ale hipnotizării. În consecință va trebui să se admită o minte înțelegătoare, dela care să provină toate fenomenele acestea spirituale. ²⁾

c) *Cunoașterea cugetelor.* Nu vrem să zicem că toate cunoașterile de cugete, câte se spun, ar fi fapte adevărate. Multe din ele sunt șarlatanii, ori deducții din anumite semne. Admitem și aceea, că câteodată se poate cunoaște câte o *rezoluțiune hotărâtă* a voinții, și fără să se manifesteze cu gura. Căci de multe ori o exprimă fața, ochii, ori o pot exprima și nervii. Astfel putem cunoaște câteodată, că cutare vrea să ne ntrebe ceva; ori că n'a înțeles ce am zis, etc. Dar negăm, că s'ar putea cunoaște pe cale naturală cugetele omului, fără să le exprime. Motivul este:

α) Pentrucă omul nu poate ceti în internul altuia. Martoră este întreagă omenimea, carea dela începutul lumii și până astăzi a atribuit toate cunoașterile de cugete unor puteri supraomenești. Și oamenii de câteori era vorba să afle faptele rele ale vreunui individ, care nu voia să le spună, totdeauna au recurs la martori; ori dacă n'au fost martori, faptele au rămas nepedepsite. Nimănui însă nu i-a trecut prin minte, că el ar putea să cunoască faptele acelea în însași mintea ori convicțiunea făcătorului de rele. Și nici că se poate altcum, pentrucă lipsește mediul, în care să le putem cunoaște.

(Va urma)

¹⁾ De altcum vederea lucrurilor din locuri depărtate nu s'ar părea *absolut* cu neputință să se explice pe cale naturală. Căci un ochiu foarte sensibil ar putea să le vadă oare cum în razele luminoase refrante, analog cu telegraful fără sârmă — și într'atâta fenomenul acesta l-am putea pune între fenomenele hipnotice mijlocii. Dar după ce explicarea aceasta e de tot greoaie, l-am pus și pe el între fenomenele hipnotice superioare.

²⁾ Pe cum poate vedea ori cine noi am vorbit aci despre cunoștințe într'adevăr neavute și neauzite, iar nu despre cunoștințele, pe cari să le fi avut cineva vreodată, pe cari apoi să le fi uitat cu totul. Pentrucă aceste din urmă nu e imposibil să-i vină omului în minte, prin o sguidire radicală a memoriei.

Păstoriul sufletesc.

Ca de orice apariție literară mai de de samă — va fi și bine și folositor să ne dăm sama încă de acuma, dela început și de această revistă bisericească.

Avem nr 1 cu un cuprins destul de larg: 8 predici, o vorbire la cununie și o meditație; iar în partea a II două lucrări teologice ce să vor continua.

Dintre cele 3 predici la praznice luminate, ce cad în timpul acestui prim număr, una e mai sărbătorească ca cele două. Nu numai natura praznicelor mari ci și alte multe împrejurări firești ne cer ca la praznice mărețe să luăm și avânt sărbătorească, să ne stăpănim mințile și inimile cu inspirații vrednice de mărirea lor, cărora apoi să le dăm și un rost cât se poate de sărbătorească. — Aceste pretenzii le și prea întrunește cuvântarea de „Anul nou“ cu idealismul avântat și cu expresiunile și elegante și cuceritoare de minți și inimi nu de toate zilele.

Numai cât ar greși acel preot, care predica aceasta sărbătorească ar rost-o — ori ce și mai rău ar fi — ar ceti-o tocmai cum ni să dă. Atunci abia cred că ar fi mulți cari în „atletul erou“ ar găsi pe puternicul uriaș cu obraji rumeni și cu fața netedă nezbiciulată de furtune și viscole. — Căci să mi-să jerte cucernica observare: pe anul nou personificat oratorice: de atlet erou, nu l-au putut sbiciula furtunile anului 1905 — cum să zice — cari i-au premers în timp, de vorbă, cearta și sfada cu el n'au stat, — pentru că acei ani erau acum prăbușiți în abizul perirei în clipita când zorile vieții atletului s-au ivit pe orizontul timpului. Va rămâne deci adevăr: că atletul erou nu din tăria ori hărnicia lui specială își are obraji așa rumeni, ci din norocul crud, că încă nu l-au ajuns arșiță de soare vătămătoare nici aer ori viscol supărător, — de ce însă ca alți muritori nici el nu va scăpa. — Cu o săritură hronologică în material și pagini, mă întorc la a 2 zi de Crăciun și apoi iar sar la duminica de după botez — ori fie — botează, să iau în conziderare cele două preoici de același autor-redactor amândouă. — În fond sunt teologice și instructive deodată, în formă și dezvoltare destul de limpezi și chiar oratorice. Mult suplenesc lipsele cuvântărilor premergătoare lor. — Predica dela „Dum. lui Zacheu“ e moralizătoare și socotind micimea lui Zacheu e potrivită. — De celelalte din acest număr nu-mi dau samă, decât de meditația lui S. Gocan, care merită atențiune, iar autorului ei laudă!

Mă mai mult cu condamnabil ca un cler luminat din o provincie mitropolitană cu 3 episcopate să nuși aibă o singură revistă științifică-literară ori pastorală. În o așa stare — abstrăgând dela conziderații

de ori ce natură, apariția „P. S.“ avem nu numai s'o salutăm, ci și s'o îmbrățosem ca o necesitate. Împrejurarea că redactori sunt persoane fără renume, pe nimeni nu îndreptățește la nedumeriri, dacă i-să spune: că ni-au lipsit terenul de muncă literară bisericească. — Dar mai vartos nu dă drept la nedumeriri împrejurarea pomenită, pentru că în ajutorul redactorilor e angajată floarea clerului. Ori de greșesc în presupunere pentru prezent? — doresc și aștept să-mi deie dreptatea viitorul.

Redactorii își vor avea meritul lor destul de mare numai dreptatea să ne stăpânească și judecata nepreocupată să ne fie ortacul de cruce.

Să nu cercăm *cine*, ci *ce* și *cum* scrie și vorbește.

Dacă toți cei cu minte, inimă și îndămnă bună, cărora „P. S.“ le dă prilej a face neguțătorie sfântă cu talanții primiți, vor munci din o pătrundere de dragoste către fiii bisericeii lui Hristos, cu o înțelepciune pastorală cuceritoare de minți și inimi, în spiritul reclamat de trebuințele turmelor cuvântătoare, atunci „P. S.“ nu numai că are viitor, ci va fi un vrednic grăitor a Mirelui ceresc și preste puțin timp va îndestuli și justele pretenzii literare.

V. P. S.

Dare de samă și mulțumită publică.

Corul gr.-cat. din Ernotfaia, cu ocaziunea concertului împreună cu teatru. din 8 Ianuarie 1906 a obținut un venit general de 577 cor. 80 fileri. Din cari în acoperirea șeselor, a ieșit 317 cor. 80 fileri. Venit curat a rămas așa dară = 260 cor. — fil. care sumă s'a și deus la institutul de credit „Mureșana“ din Reghin, cu libelul de mai înainte spre acest scop.

Cu această ocaziune au binevoit a suprasolvi următorii Domni: Leonold Hügel, Reghinul-săsesc 10 cor. Ioan Popescu, Toplița 6 cor. Societatea I. de plute din Reghin 5 cor. Firma Goldsinger & Teplanczki, Hârbus 5 cor. Dr. Goldsinger Oscar, Hârbus 5 cor. Dr. Goldsinger Mór, Hârbus 5 cor. Dr. Biedl Sámuel, Hârbus 5 cor. Dr. Eduard Alzner, Reghin 4 cor. Dr. Wigner Norbert, Reghin 4 cor. Roskovanyi Náador, Reghin 3 cor. Teplanczki Ernő, Hârbus 3 cor. Braun Ladislau, Hârbus 3 cor. Nicolau Censian e in p. V.-Szt.-Iván 2 cor. George Radu, Hodac 2 cor. Reșetan Daniel, Mîlașul-mare 2 cor. Supter Felix, Reghin 2 cor. Klopót Sámuel, Ernotfaia 2 cor. Simion Trostler, Hârbus 2 cor. Stern Andor, Hârbus 2 cor. Klein Salamon, Hârbus 2 cor. Ioan Müller, Hârbus 2 cor. Fischer Mihail, Hârbus 2 cor. Steigenberger Armin, Hârbus 2 cor. Schreiber Alfred, Hârbus 2 cor. Klein Mór, Reghin 2 cor. Iosif Pop, Filpișul-mare 1 cor. Vasile Duma Zăbenița 1 cor. Aurel Dambrava, Hebic 1 cor. Ioan Gidiu Deda 1 cor. Nicolau Nașeu, P. Iiva 1 cor. 60 fil. Macskási Ferencz Radnotfája 1 cor. Brükman G. Radnotfája 1 cor. Herschdorfer Áron, Radnotfája 1 cor. Klein Frida, Radnotfája 1 cor. Izák Izák, Radnotfája 1 cor. Blei

David, Radnotfája 1 cor. Erdősi Ferencz, Radnotfája 90 fil. Dumitru Ineze, Reghin 40 fil. Iosif Timar, Reghin 40 fil. Vics Vasile, Sokol 40 fil. Szabó Susana, Radnotfája 40 fil. Wiegner Henrik Radnotfája 40 fil. Szegő Floris, Radnotfája 30 fileri. Frachter E. ek. Radnotfája 20 fil. La oaltă = 97 cor. 20 fil.

Nu putem întrelăsa a ne revanșa față de Domnii: Dr. Ioan Harșa, Dr. Augustin Chețan, Dr. Ioan Popescu, avocat. Iosif Popescu, casar de bancă. dl Ales. Ceșuan, medic. I. Truța, jude reg. pens. Sever Barbu, comptabil de bancă și alți domni inteligenți din Reghin, cari prin nobilia lor ținută, pe cum până acum așa și în prezente, au dus jertfe morali și materiali deosebite întru promovarea prestigiului național, aducându-le și pe aceasta cale respectul și mulțămitele noastre profunde!

Ernotfaia, 18 Ianuarie 1906.

I. P. Chinezu
președ.

George Bogdan
casar.

Ioan Moldovan
controlor.

Bibliografie.

A apărut:

„Sămănătorul“ Revistă Literară. Anul V. Nr 3. cu următorul sumar: I. Slavici. Ce e național în artă (I). D. Anghel, Plecare (poezie). N. Iorga, Ce este România în mișcarea culturii românești? (II). — Radu D. Rosetti, Lacrimile (Sonet). — I. Ciocărlan, Mioara Cerbului. — D. Nanu, Răvașe: I. Dorul copil. II. E vre-un păcat? (poezie) — C. Sandu-Aldea, Seri de iarnă. X. Cugetări. Cronica: N. Iorga: „Viitorul Românismului în Balcani“ de N. N. Mașio; „Orizontul“ de A. C. Uj; „Luceafărul“ din Pesta; Ilustrațiile noastre. În supliment: Stâlpi de morminte din Ardeal; Dăun: Grigorie Dimitrie Ghica. Domn al Mănteniei (1822—1828). (ilustrați).

Numărul: în țară 20 bani, în străinătate 25 bani. Abonamentul: în țară 10 lei pe an, în străinătate 12 lei pe an. Redacția, Strada Buzzești Nr. 42. Administrația: Str. Regală, 6 (Tipografia „Minerva“).

În Librăria seminarială se află de vânzare:

Predici pe toate Duminecile și sărbătorile de peste an de Dr. Elefterescu, 3 cor.

Predici ocazionale și funebre v. II de Dr. Elefterescu 3:50 cor.

Din editura „Luceafărul“:

Ioan Agârbicean: Dela Țară 1:50 cor.
Ioan Ciocărlan: Traiul nostru. 1:50
Al. Ciura: Icoane. 1:20
M. Gorki: Nuvele. 1—
Oct. Goga: Poezii. 3—
Z. Bărsan: Ramuri. 2—

FLORICELE DE CÂMP,

schite ușoare. De A. C. DOMȘA

Prețul 1 coroană.

Cumpărați!

„Calendarul Unirii“ pe anul 1906.

ediția, care costă 30 fil. + 10 fil. porto.

Ediția avută s'a epuizat.

Cumpărați!

Poșta Administrației.

Am primit și cuităm abon. dela:

Gălgău pe 1905. Poștelec pe 1904. Rece-Cristur pe 1904 și 1905. Sân-Mihail-dezert pe 1905. Sotelec pe 1905. Tihau pe 1905. Var pe 1904. Ugruș pe 1905. Vaidahaza pe 1905. Bogata-rom. pe 1906 pătrarul 1-im. Bucium-gesa pe 1906. Roșia-de-munte pe 1905 Felminiș pe 1905 Casina, Beiuș pe 1906 pătrarul 1-im. I. P. Beiuș pe 1905 sem. 2-lea. Coruieni pe timpul din 1/4 896—1/4 1898. Repaus. Dr. Al. Grama nu a fost redactor la Unirea, ci la „Foaia bisericască”, carea a încetat la an. 1890. Plăcirile, ce ați făcut mai în urmă sunt: În 11/4 1900 de 24 cor. și în 31/12 1904 de 16 cor. Custelnic pe 1905. Tohanul-vechiu pe 1906. Tăurea pe 1906 sem. 1-im. Sălduș (Gyó) pe 1906. Sănmărtinul-sărat pe 1906. Cătina pe 1906 sem. 1-im. Alba-Iulia, Măieri pe 1906. Călinești pe 1905. Pe trecut nu mai datoriti nimic; afară de abon. pe anul curent 1906. Minei pe 1905. Vă rugăm și pe 1906. B. D. Lugoș pe 1906 sem. 1-im. G. M. M. Beiuș pe april—decembrie 1905 și januar—martie 1906. Săulia-de-Câmpie pe 1906. Răuș pe 1906. Ceialtați bani s'au pre-dat destinației lor. Iscroni pe 1905. 1/1—1/8. Sănmărtinul-de-Câmpie pe 1905. St. P. Blaj, pe 1905. Bărsău-de-jos pe 1906 sem. 1-im. Ciutelec pe 1905 sem. 2-lea. T. B. Beiuș pe 1905 sem. 1-im. Hidig am primit cu mulțumită și cuităm an. 1906 sem. 1-im. pentru Hidig, Almaș, Cosniciul-de-jos, Cristelec, Marca, Porț și Șumal. Ilisua pe timpul din 1/3 până în 1/9 1905. Casina, Orăștie pe 1906 sem. 1-im. Vaidacuta pe timpul 1/11 1903 până în 1/11 1904. Tur pe 1901 și 1902. Feneș (Bihor) pe 1905 aprilie—septembrie. Baia-de-Criș pe 1906. Zăicani pe 1902—1904. G. I. Orade pe 1906 pătrarul 1-im. Mintiul Gherlei pe 1903. Căptălanul-de-Murăș pe 1898. Berzova pe 1906. Binevoiti a regula și anii 1895—1900 cu On G. H. din Hosszúpályi. Petrălaca-rom. pe timpul din 1/3 1902 până în 1/3 1904. Morlaca, Molosig, Bociu, Mărgău, Reșița, Secuieu, Vișag, Bologa, Cucea, Hodig, Fildul-de-sus și Fildul-de-mijloc pe 1905. Tricaniul-mare pe 1906 Mușca pe 1901 în restanță mai rămân anii 1902—1906. Ca document pentru rațiuni servește recepisa postală, cu provocare la cuitarea de față. Cernesti pe 1901. Vă rugăm și pentru restanța anilor următori. Letta-mare (Ig. Sz.) pe 1905 sem. al 2-lea.

Editor și redactor răspunzător:
Aurel C. Domșa

74
distingeri.
6
medalii de stat.

10,000
motoare liferate
spre indostulirea
tuturora.

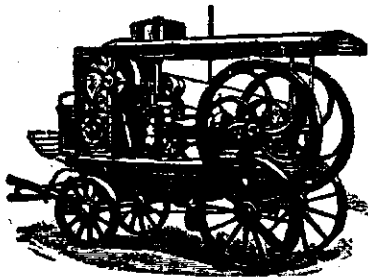
Filiala

Fabricii de motoare din Drezda

Ignatziu Gellért & Cie.

Budapest, VI. Teréz-körut 41.
Telefon 12—19.

Motoare cu benzin, cu ulei, cu spirt,
cu acetylen. — Motoare cu benzin pentru
inblătit.

Celea mai moderne, celea mai perfecte
și cele mai rentabile motoare generatoare.

Motorul de Drezda e recunoscut de cel
mai escelent fabricat în toată Europa. Con-
strucție trainică. Pregătit din material ales
și bun.

Trainic! Nici după ani de lucru nu
are lipsă de reparatură. —
Rentabil la siguranță. Manipularea e foarte
simplă. Spesele de lucru sunt mici.

Motoarele de Drezda să pot
să lucreze în orice condiții de
lucru la diferite întreprinderi industriale și
economice: la mori, la fabrici de cărămizi,
fabrici de scânduri și de lemne, la scos de
apă, la negoțul cu lapte, la inblătit etc.

Instalările noastre să fac prin oamenii
noștri experți.

Deslușiri și preliminară se dau la cerere.

**Garantă bună! Condițiuni de solvire
avantajoase.** (31) 8—24

Senegin contra tusei, răgușelii, durerii de piept, ofitei, tusei măgărești, catarului astmei, greutății de respirat, lingoarei și tusei săci **Vindecă sigur și repede.** Prețul **1 cor. 20 fl. și 2 cor.**

Capsic unsoare. Contra durerii de oase, podagrei, reumatismului, răcelor, durerilor de cap, dinți și nervi, precum și scrintiturilor. (ele mai îmbătrânite boale le vindecă. Prețul **1 cor. 20 fl. și 2 cor.**

Centarin. Contra morburilor de stomac, precum: lipsa de apetit, mistuirea rea, catarul și aprinderea de stomach, greața și vomarea, sgârciurile cele mai grele. Leac sigur. Folosește și la curățirea sângelui. Prețul **120 și 2 cor.**

Kaljodsarsaparil. Mijloc excelent pentru curățirea sângelui la sifilis, morburilor tinerețelor **1 sticlă 2 cor.**

Laxbonbons. Închiderea scaunului e cauza diferitelor morburii, precum palpitatea de inimă, amețeli, dureri de cap și altele. Deci cine suferă de încheierea scaunului numai de cât se comandeze **Laxbonbons**, zaharele purgative plăcute și dulci la luat. Prețul **1 cor.**

Chemicale, drogă, legături și bandăgerie chirurgice. Instrucție pentru prepararea diferitelor vinarsuri, liqueruri, rum și altele. Teuri ruscice, parfumuri, săpunuri, crem excelent pentru față și mâni. Articoli cosmetici, oleu pentru păr. Esență pentru picatul și întărirea părului. Apa de gură și dinți pe cum și prav. Ori ce fel de articlu din bransă. Toate foarte ieftine. Faceți întrebare și Vă veți convinge.

Cornel Demeter,

apotecar în Szászváros, în fața școlii Nr. 41.
(22) 9 10

Cruce sau stea dublă

**electro-
magnetică**

D. R. G. M. Nr. 88503.

Vindecă și înviorază pe lângă garanță: reumă, astmă, (respirație grea), insomnie, vijeirea urechilor, auzirea grea, epilepsie, nervositate, neapetit, gălbinare, durere de dinți, durere de cap, impotență, influență, precum și ori-ce morb de nervi. Morbosul, care nu se vindecă în timp de 45 de zile folosind aparatul de sub Nrul 88503, își reprimește banii numai decât. Acolo unde n'a folosit nici un medicament, cercați aparatul meu; sum convins despre sigurul meu aparat.

Prețul aparatului mare e cor. 6. —
e de aplicat la morburii vechi.

Prețul aparatului mic e cor. 4. —
e de aplicat la morburii mai ușoare.

Spediția centrală de vânzare îl trimite în țară și străinătate cu rambursă, sau dacă banii se trimit înainte.

SCHIEFFER D. SÁNDOR

BUDAPEST, VIII, strada Bezeredy Nr. 3.

16 (89—52)

Julius Erös.

Sibiu (Nagyszeben) strada
Cisnădiei 3.

Tot felul de orologe, juvaere din aur și argint, — țărămuri din argint, recuisite de aur și argint pentru biserici.

☞ Cel mai mare deposit din Ardeal ☜
Mare deposit de sticle măritoare,
ocheane și binocle

Comandele se eșecută numai pe lângă rambursă.

Reparările se eșecută prompt și eștin. Cumpăr eventual schimb cu cel mai mare preț curent obiecte vechi de aur și argint și petri scumpe.

☞ La cerere trimit franco și gratis Prețcurent ilustrat. ☜

Nr. 3016. F. Orologiu cilindru remontoir din argint, cu acoperișuri duble de o construcție puternică și trainică, costă 750 coroane.

(5) 16—52

Gratuit:

o cumpănă de casă și o mașină de fier.

Din cauza imbulzelei prea mari a marfel trimite în totă lumea renomita și de totă lumea plăcuta mașină din argintul de Mexico, și anume:

6 lingurițe, 6 furculițe,
6 linguri de masă, 12
lingurițe de cafea, 6 cu-
șite de desert, 6 furcu-
lițe de desert, 1 lingură
pentru supă, 1 lingură
pentru lapte, 2 luminări
elegante pentru salon,
tote din argint de Mexico

total 46 bucăți numai 6 fl. 50 cr.

Afară de acestea fie-care cumpărător pri-
mesce ca dar, și pe lângă garanță

o cumpănă de casă de o putere
de 12 1/2 kgr.

Argintul de Mexico este un metal din-
lăuntru) despre calitatea căruia po-
teți să vă convingeți după 25 ani. Spedițiunea se face
ori prin trimiterea banilor înainte, ori

SCHIEFFER D. SA
BUDAPEST, VIII, strada Bezeredy Nr. 3.

— Pentru 5 corone —

trimit 4 1/2 chilo (vre-o 50 bucăți), bun și fin

☉ Săpun de toaletă ☉

pregătit din: trandafir, lili, viole, resedă,
jasmin, lăcrămioare.

Banii să se trimită înainte, ori se vor ridica
cu rambursă.

Alexandru D. Scheffer,
Budapesta, VIII. Bezeredy 3.